

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

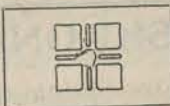
OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar: □
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland 4.—
Afzonderlijke nummers 0.05

Prijs der Advertentiën: □
Per regel 0.15
Bij plaatsing van 500 regels 0.12 1/2
" " " 1000 " 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën t.t. de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland en hier ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f — 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5.— of meer contribuëeren of een gift in één's schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Aan de Besturen der Afdelingen van de Vereeniging „Oost en West”. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Feuilleton. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Litteratuur overzicht. — Leenzaal. — Ingezonden. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

MEDEDEELINGEN.

Van de Redactie-Commissie:

I. Aan belangstellenden zij medegedeeld, dat op het bureau Heulstraat 17, den Haag, kennis kan worden genomen van den inhoud der door den Hoogleraar J. A. Grutterink (M. I.) te Delft uitgegeven brochure:

„De vooruitzichten van den Nederlandschen Mijningenieur”.

Zooals bekend is, zijn velerlei betrekkingen in Staats- en particulieren dienst voor den mijningenieur bereikbaar.

Zij worden in dit geschrift besproken zowel wat betreft Nederland als Ned. Oost- en West-Indië en het buitenland.

II. De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor eenige gediplomeerde Nederlandsche artsen, die den leeftijd van 30 jaren niet overschreden hebben, de gelegenheid bestaat om te worden benoemd tot officier van gezondheid der 2e klasse bij het leger in Ned-Indië, onder genot van een gratificatie voor eerste uitrustiging van f 5000 en onder verp.lichting om den Staat gedurende een tijdvak van 8 jaren in die betrekking te dienen en om, na eventueel ontslag te eeniger tijd uit den militairen dienst, bij vestiging in Nederlandsch-Indië, nog gedurende 4 jaren als reserve-officier van gezondheid ter beschikking te blijven van de Regeering aldaar.

Gegadigden zullen zich bij gezegeld request hebben aan te melden bij het Departement van Koloniën onder overlegging van:

- het artsdiploma;
- een extract geboorteregister, of, ter vervanging daarvan, een akte van bekendheid;
- een bewijs van Nederlanderschap;
- een certificaat of certificaten van goed gedrag,

afgegeven door het hoofd der gemeente (of de hoofden der gemeenten), waar de requestant de laatste zes maanden gewoond heeft;

e. een bewijs van voldoening aan de wet op de nationale militie.

In de eerste helft van Februari 1910 zal te 's-Gravenhage een vergelijkend examen worden gehouden voor Nederlanders — minstens 20 jaar oud zijnde, en den leeftijd van 30 jaar nog niet bereikt hebbende — die genegen zijn op de in St.-Ct. No. 212 aangekondigde „Voorwaarden” te worden aangesteld tot militair opzichter der genie 3de klasse bij het Ned.-Indische leger.

Ter toelating tot het examen wende men zich vóór 15 Januari 1910 tot het Departement van Koloniën, bij gezegeld request, met duidelijke opgave van adres en onder overlegging van:

- een extract geboorteregister;
- een bewijs van goed gedrag, af te geven door den burgemeester van adressants woonplaats;
- bewijsstukken en getuigschriften nopens vroeger bewezen diensten, hetzij bij particulieren of wel aan den lande (zoo wel civiele als militaire);
- een bewijs van voldoening aan of wel van vrijstelling van de nationale militie;
- bij minderjarigheid van den adressant een bewijs van vergunning tot dienstneming van ouders of voogden.

Het request behoort te vermelden of de adressant gehuwd dan wel weduwnaar is, en zoo ja, het aantal zijner kinderen.

Bij gelijke bekwaamheid wordt aan ongetrouwden de voorkeur gegeven.

Aan de Besturen der Afdelingen van de Vereeniging „Oost en West”.

In het laatst van het vorige jaar deed het hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West” eene oproeping tot allen, die belangstelling voelen voor ons streven, tot allen die aan Indië een deel van hun denken, hun werken, hun leven geschonken hebben, tot allen, die door vrienden en familiebetrekkingen, wier lot zoozeer afhangt van de ontwikkeling onzer overzeesche bezittingen, de groote betekenis begrijpen van een hechten en vertrouwelijken band tusschen Nederland en zijne bezittingen, tot allen voorts die trotsch zijn op onze nationaliteit, die uit de geschiedenis de kracht kennen, welke onze betrekking tot Indië gegeven heeft in de moeilijkste tijdperken van ons volksbestaan, tot allen, die beseffen de waarde van onze betrekking tot Indië voor nu en in de toekomst ter handhaving van de eervolle plaats, die Nederland in de schatting der volkeren en van de menschheid inneemt, — en in de Algemeene Vergadering, welke den 10den Juli van dit jaar te Utrecht gehouden werd, kon de Voorzitter, na in zijne openingsrede veel te hebben vermeld, dat moed en vertrouwen wakte, en bewees, dat hoofdbestuur en afdelingsbesturen ijverig samenwerken voor het goede doel, een oogenblik van moedeloosheid niet ver-

bergen bij de gedachte „aan de talrijken in den lande, die in Indië geleefd hebben, in dat weelderige land gelukkige jaren hebben doorgebracht, een mate van welvaart hebben verworven, die anders wellicht hun deel niet geworden zou zijn, een verheffing van stand en positie voor zich en hunne nakomelingen hebben verkregen, die hun met dankbaarheid moet vervullen, aan de velen, die gewoekerd hebben met de vruchten, welke hun overvloedig uit dit land toegestroomd zijn, wanneer wordt ondervonden, dat zooveel van hen redenen hebben om ons hunne medewerking te onthouden, zelfs door een bescheiden contributie van f 1.50 's jaars niet willen bijdragen om ons de middelen te verschaffen, die ons in staat stellen ons belangeloos streven met kracht voort te zetten.”

Intusschen is, dank zij vooral de niet genoeg te prijzen toewijding van onzen penningmeester, den heer A. A. C. Harting, het getal leden met eenige honderdtallen toegenomen, maar wij zijn nog verre van de duizendtallen, ja tienduizendtallen, die wij, naar wij bescheidenlijk meenen, met recht mogen verwachten. Wij willen echter moed houden. De belangstelling voor onze vereeniging neemt toe. Bij hetgeen Oost en West reeds had verricht tot verspreiding der kennis omtrent onze Indië, en tot het verleen van hulp en raad aan naar de Indië vertrekenden of van daar terugkeerenden, of aan hier verblijvende tijdelijk in nood verkeerende Indische personen, en voor de bekendmaking van de Inlandsche nijverheidsproducten door medewerking van de N.V. Boeatan en door tentoonstellingen, is in den laatsten tijd tot stand gekomen een Studecommissie welke zich ten doel stelt „toezicht uit te oefenen op de opvoeding en de studie der in Nederland vertoevende jongelieden, afkomstig uit de Nederlandsche overzeesche bezittingen, hun hulp en bijstand te verleen en hun verblijf in Nederland zoo aangenaam en zoo vruchtbaar mogelijk te maken”, is verder de grond gelegd van een fonds tot ondersteuning van door rampen van hooger hand getroffen personen in Indië, en tot aansluiting aan andere vereenigingen, wier werkzaamheden ook geheel of ten deele kunnen bijdragen tot het vereenzelvigen van de belangen der bevolking van Indië en Nederland.

De commissie voor nijverheid geeft blijken van een nieuw opgewekt leven, en streeft er naar om hetgeen Boeatan tot heden nog hoofdzakelijk slechts op het gebied der Ned.-Indische kunstnijverheid en huisvlijt heeft kunnen doen, verder uit te strekken, ook op het terrein der gewone nijverheid, door Inlanders beoefend, om n.l. langs den weg van studie en onderzoek te geraken tot praktische resultaten, in het belang der nijveren.

In wording is een bureau van informatie en voorlichting voor hen, die zich of hunne kinderen voor een betrekking in Indië willen bekwamen of opleiden. Deze laatste werkzaamheid evenals de bevordering der Inlandsche nijverheid en der populaire kennis omtrent de Indië, mag rekenen op de bijzondere sympathie der Regeering; en de hoop bestaat dat de vereeniging voor die doeleinden een rijkssubsidie zal bekomen.

De redactie van Het Koloniaal Week-

blad gaat voort, met de geringe middelen te harer beschikking, aan dat blad meer en meer waarde te geven door opneming van nieuwe rubrieken en anderszins.

Ontbreekt het het hoofdbestuur niet aan goeden wil, het ontbreekt het wel aan het in onze onvolmaakte wereld zoo onmisbare element: het geld. De uitbreiding onzer werkzaamheden, beter gezegd het meer tot zijn recht brengen van het streven der vereeniging, eischt een ruimere beschikking over middelen, dan tot dusver door de langzame toename van het ledental kon worden verkregen. Voor hetgeen wij aan het einde van een jaar te kort komen, kunnen wij nog teren op hetgeen er blijft van het legaat, groot f 5000, indertijd aan de vereeniging vermaakt door wijlen haar lid, den ingenieur J. W. Post. Doch is dat verbruikt, voordat het ledental geklommen is tot de hoogte, welke wij billijkerwijze mogen verwachten, dan zullen wij onze bemoeiingen moeten inkrimpen, en zal de Vereeniging „Oost en West” een kwijnend bestaan gaan voortslepen. Hoe benijden wij de vereeniging: „Het Nederlandsche lied”, toen wij in haar jongste jaarverslag het volgende lezen:

„De Vereeniging doet niet meer dan uit haar middelen bijdragen, zooveel die middelen veroorloven, tot ondernemingen van één man, die zich daarvoor wellicht evenveel offers oplegt, als het geheele overige Nederlandsche volk verkiest te brengen!”

Waar, dachten wij, waar is in Nederland de man of de maatschappij, die, erkentelijk voor het vele goede hem in of uit Indië ten deel gevallen, van het direct of indirect verworvene aan onze Vereeniging het offer brengen wil dat ons met volkomen gerustheid de toekomst doet tegemoet zien, waardoor wij niet behoeven terug te schrikken voor het nemen van maatregelen, die in het belang zijn van Nederland en zijne overzeesche bezittingen en dier wederzijdsche betrekkingen?

Op het oogenblik staat het hoofdbestuur voor een bijzondere moeielijkheid. Onze tegenwoordige drukker heeft het noodig gevonden het met hem gesloten contract voor het drukken en verspreiden van het Koloniaal Weekblad met het einde van dit jaar op te zeggen. Het contract bleek hem op den duur te schadelijk. Grootere geldelijke uitgaven staan voor de deur, niet alleen voor de uitgave van het blad in behoorlijken vorm, maar ook om den arbeid eenigszins naar den eisch te beloonen, die het blad aantrekkelijk moet maken, algemeen gelezen doen zijn om den inhoud.

Op welke wijze zijn de inkomsten van het hoofdbestuur, van de algemeene kas te versterken, is de vraag, welke het hoofdbestuur en de afdelingsbesturen thans hebben te overwegen?

Een eenvoudig middel zou wezen de minimum-contributie van f 1.50 bijv. te brengen op f 2.50, en de verhooging in de algemeene kas te storten. Eenvoudig, ja, wanneer wij de zekerheid hadden, dat die maatregel niet voor vele leden een reden zal zijn, om hun lidmaatschap op te zeggen. Wij zouden ons hieraan vooreerst niet durven wagen.

Bij art. 13 der Statuten is aan de afdelingen de verplichting opgelegd om jaarlijks in de kas van het hoofdbestuur f 0.50 te storten voor ieder lid eener afdeling. Dus onverschillig hoe groot de contributie is van eenig lid, het hoofdbestuur bekomt voor zijne kas niet meer dan 50 cent daarvan. In den laatsten tijd zijn door de gestie van het hoofdbestuur vele nieuwe leden, verspreid over de afdelingen, gewonnen, waaronder leden, die zich verbonden hebben, f 10 en f 12,50 te betalen, het hoofdbestuur, hoewel het de moeite deed, ontvangt daarvan toch niet meer dan f 0.50.

Aannemende, dat bij de vaststelling van de statuten is uitgegaan van de gedachte, dat f 0.50 het derde gedeelte is van de contributie, waarvan het minimum f 1.50 bedraagt, kan men gevolgelijk de bedoeling kan gehad hebben, dat 1/3 van de inkomsten der afdelingen zal gestort worden in de kas van het hoofdbestuur, hebben wij berekend met hoeveel die kas zou worden verrijkt, indien dit het geval ware. De vermeerdering zou dan bij het tegenwoordige aantal leden hoogstens f 400 zijn, — een welkome, maar lang niet voldoende aanvulling.

In een der jongste vergaderingen werd van de zijde van een der afdelingen het denkbeeld opgeworpen, om de bijdrage van ieder lid van f 0.50 te brengen op f 1 en de verhooging in het bijzonder te besteden ten behoeve van het orgaan, „het Koloniaal Weekblad.” Dit zou voor het oogenblik aan de kas van het hoofdbestuur een voordeel bezorgen van f 800 à f 900.

Tegen een ruimere voorziening van de kas aan het hoofdbestuur door bijdragen van de afdelingen zal geen bezwaar mogen bestaan, wanneer de afdelingen goed beseffen, dat de versterking van die kas in het algemeen belang is van de vereeniging, want

het hoofdbestuur wordt daardoor in staat gesteld, meer werk te doen van eenige beteekenis, dat de aandacht trekt, dat den naam van de Vereeniging aanzien geeft. Het hoofdbestuur is van zijne handelingen verantwoordig schuldig in de algemeene vergaderingen, d.i. aan de daar vertegenwoordigde afdelingen, die elk voor zich op die handelingen invloed kunnen uitoefenen. Naar gelang de kas van het hoofdbestuur, d.i. de algemeene kas, beter voorzien is, kan het hoofdbestuur ook milder ter zijde staan de afdeling, die ondersteuning wenscht voor het houden eener tentoonstelling of andere zaken. De belangen van het hoofdbestuur en die der afdelingen vormen te zamen het algemeen belang onzer vereeniging. Dit houde men wel in het oog. Stelt men het hoofdbestuur in staat, krachtig te ijveren voor het doel der Vereeniging, dan ondervinden daarvan op den duur ook de afdelingen door vermeerdering van haar ledental de voordeelen.

In de hoofdbestuursvergadering van October wenscht het Dagelijksch Bestuur in het bijzonder met het oog op de voortzetting van het Koloniaal Weekblad een voorstel aan de orde te brengen, dat versterking van de geldmiddelen van het hoofdbestuur ten doel heeft. Het bovenstaande diene om dat punt rijpelijk door de afdelingen te doen overwegen.

Het Dagelijksch Bestuur.

PERSKRONIEK.

INHOUD: De heer Noto Soeroto in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* over de stemming onder de inlandsche bevolking in Indië.

De verleden week verschenen Indische begrooting, waarvan wel lange uittreksels in de dagbladen hebben gestaan, gaf echter nog niet een der redacties aanleiding aan dit staats-stuk een critische beschouwing te wijden. Van zeer groote belangstelling getuigt dit zeker niet, hoewel wij moeten erkennen, dat deze begrooting niet veel nieuws brengt. Het groote feit, d.w.z., dat de begrooting met een vrij aanzienlijk tekort sluit, was reeds lang bekend.

Ook op ander gebied was de schaarschte aan „indische artikelen” in de dagbladers groot. Alleen de indische jongelui, die hier te lande aan verschillende onderwijsinrichtingen studeeren, lieten zich niet onbetuigd. Zoo vonden wij in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 9 September weder een zeer lang artikel van den heer Noto Soeroto over de stemming onder de inlandsche bevolking in Indië.

Er valt niet aan te denken om dit stuk in zijn geheel over te nemen of zelfs maar te experieeren. Het beslaat drie kolommen kleine druks in de *N. Rott. Crt.* Ook is de inhoud niet geheel nieuw voor hen, die de koloniale zaken geregeld en met belangstelling volgen. De heer Noto Soeroto wijst op het verschijnsel, dat op verschillend gebied, de Javaansche maatschappij zich eenigszins naar Westersche opvattingen begint te ontwikkelen en dat tal van vereenigingen met allerlei doeleinden als paddestoelen uit den grond verrijzen. Hij prijst dat streven, al ziet hij er ook de schaduwzijde van in: Het „vereeningetje spelen” moet geen liefhebberij worden.

„Voor hem, die bekend is, zegt hij, met den weinigen gemeenschapszin, den geest van „Wie dan leeft wie dan zorgt”, de betrekkelijke armoede der inlanders, is nauwelijks één verschijnsel en treffender en hoopvoller dan dit eerste tasten en zoeken naar „weg tot solidariteit, dit streven om „een appeltje voor den dorst” te bewaren, dit begin van offervaardigheid ten bate van een algemeen belang. Wanneer wij weten, dat de arme onwetende naar zijn vermogen tracht vooruit te komen en zich te ontwikkelen, dan maakt het spottend glimlachje voor appreciatie plaats.

„De inlandsche bevolking van Oost-Indië, in het bijzonder van Java, verkeert dus ook in den geestestoestand van zelfonvoldaanheid. Zij heeft zich niet kunnen onttrekken aan de machtige werking van een nieuwen levensgang, die plotseling de volkeren van het oude Azië heeft bevangen. Maar deze stemmingen onder de inlanders van Oost-Indië zijn van vreeszamer aard dan in de andere hoeken van het werelddeel.

„De ontwikkeling in Westerschen zin van Turken, Perzen, Chinezen en Britsch-Indiërs, hoewel ten opzichte van de geboren occidentalisten nog betrekkelijk gering, is ten opzichte der Oost-Indische volkeren zeer ver gevorderd te noemen. De vrees waar boven sprake van was, kon dan ook met betrekking tot ons Indië krachteloos worden gemaakt. Het nationaal besef en het gevoel van eigenwaarde bij het Javaansche volk zijn sinds eeuwen nooit ook tot maar een zeer geringe mate opgewekt geweest. Maar een zeer klein deel van Indië's bevolking weet van de nieuwe openbaring slechts als na het stil lezen van

een boeiende vertelling. De quaestien van nationale vooruitgang, als b.v. het onderwijs en het geleidelijk opvoeren in maatschappelijk en politiek opzicht, verkeeren in ons Indië nog in haar jongste kindsheid. Van het indifferentisme van den Javanen in zijn gevoelens jegens andere naties, waartoe de eeuwige vreemde heerschappij moet geleid hebben, moge partij getrokken worden bij de ontwikkeling van hoofd en hart. En juist het aanwezig zijn van deze opportunititeit, die het beginstadium aanbiedt om de nationaal-physiologische verschijnselen bij de inlandsche bevolking langs goede banen te leiden, en ze zoodoende een heilzaam verloop te laten nemen, is mischien een vingerwijzing voor de gedragslijn der Nederlanders in hunne zoo schoone koloniën.”

Tot deze sloosom komt de schrijver in de *N. Rott. Crt.*

Hoewel het zeker in sommige opzichten een verblijvend verschijnsel is, dat de inlandsche jongelui, die hier te lande voor hunne studiën vertoeven, zoodo nu en dan eens hun denkbeelden op papier trachten te zetten, dienen zij daarin toch maat te houden. Evenals op Java het nieuwe spel „main vereeniging” veel liefhebbers schijnt gevonden te hebben, zoo dreigt hier een ander kwaad: het main „couranten schrijven.” Reeds de heer Broersma wees er op in het *Weekblad voor Indië*, dat deze jeugdige schrijvers, en in het bijzonder de heer Noto Soeroto, beter deden die liefhebberij van „in couranten schrijven” een weinig te matigen. Deze meening is ook de onze, want psychologisch kan het op jeugdige gemoederen zeer verkeerd werken wanneer zij al te dikwijls zichzelf „in print” zien. Een nederlandsch candidaat in de rechten schrijft immers ook geen lange stukken in de *N. Rott. Crt.* over „nationaal-physiologische verschijnselen.” Bovendien zijn die stukken gemeenlijk veel te lang om door het groote publiek gelezen te worden, zoodat de schrijver zijn doel veelal zal missen.

Nu echter de vacantielijd voorbij is, verwachten wij, dat de studie voor hen weder hoofdzaak en het schrijven in couranten met veel omhaal van geleerde woorden bijzaak zal worden.

Uit de O.-I. Mail.

Onder de berichten, die de Oost-Indische mail bracht, zijn ditmaal vele droeve, die ons tot medelijden en hulpvaardigheid moeten opwekken. (Zie ook het ingezonden stuk van den heer van Heuven hierachter).

Gaven wij verleden week onder de „Mededeelingen” het regeeringstelegram weer betreffende de ernstige gevolgen der overstroming te Loemadjang en omstreken, thans nemen wij, gelijk de Ind. bladen alle deden, hieronder over het treurige bericht, door den heer A. Mühlendorf, controleur te Bodja, aan de redactie der *Locomotief* gezonden.

Vreeselijke ramp te Kaliwoengoe (Kendal).

De zoo welvarende districtshoofdplaats Kaliwoengoe, slechts een uur per tram van Semarang verwijderd, is den 30en Juni j.l. door een ontzettenden brand geteisterd, welke ongeveer 300 huizen in eenige uren tijds in de asch legde.

Er waren onder die huizen keurige, ter waarde van f 4000 of meer, eigendom van energieke javaansche handelaren, die na jaren van inspannenden arbeid en noesten vlijt zich een zekere mate van welstand hadden weten te verwerven, en nu in eenige uren de vrucht van al hun werken en zwoegen in vlammen zagen opgaan. Er waren nette woningen, pas gebouwd, o.a. één eerst sinds twee maanden, een andere nog niet geheel gereed, die alle verloren gingen.

In een gezin zou dien dag juist bruiloft zijn, een tamelijk welvarend gezin, zoodat 't huwelijk onder gunstige omstandigheden gesloten zou worden; doch 't tweede noodlot kent geen medelijden.

Hebben en houden van den bruidegom ging ook verloren en evenals de geheele bevolking, kampeert ook dit jonge paar onder den blooten hemel, beroofd van alles.

De schade wordt op ongeveer f 100.000 geschat, een kolossale som voor de bevolking van slechts twee kampongs.

Met echte oostersche gelatenheid dragen de getroffen hun noodlot, geen gezucht of geweent, geen opgewondenheid, doch slechts stilzwijgend geleden smart. Voor velen is zonder hulp herstel onmogelijk, inzonderheid voor degenen, die behalve hun huis ook al hun goed in de vlammen zagen opgaan, of wel zij, die reeds oud van dagen, na een werkzaam leven, alles verloren, zonder thans op hun leeftijd nog de kracht te hebben van voren af aan te beginnen.

Zeer waarschijnlijk zal een gedeeltelijke tegemoetkoming van gouvernementswege gegeven worden door

kwijschelding van belastingen. Het bedrag daarvan is echter hoogstens 1 percent van de waarde van het te loor gegane.

Weldadigheid is gelukkig een in Indië nog niet verdwenen deugd; dat bewees o.a. de groote som, bijeengebracht voor de slachtoffers der ramp van Messina.

Hoeveel meer moeten wij thans over hebben ter hulpverstrekking, waar het den eigen landzaat en niet een ons geheel vreemd volk geldt.

Komaan, inwoners van het gewest Semarang, inwoners van geheel Java, van wat landzaat of klear ook, helpt waar iets goeds te verrichten valt."

Hoewel wij overtuigd zijn, dat hierop in Indië reeds dadelijk de helpende hand werd gereikt, zal toch zeker ook hulp uit Nederland zeer welkom zijn.

Terwijl hier te lande de cholera, die zich hier en daar sporadisch voordeed, door flinke hygienische maatregelen spoedig overwonnen werd, lezen wij uit de jongste mail, dat de cholera heerschte in Djambi:

"Luidens van den resident van Djambi ontvangen telegrafisch bericht heerscht de cholera in de aan de Batanzhari gelegen s'reken, van de monding stroomopwaarts tot aan Matabo, ten gevolge waarvan sedert 25 Juni j.l. ongeveer 700 personen zijn overleden. In de bovenlanden bezweken aan dezelfde toen aldaar in mindere mate heerschende ziekte pl.m. 20 personen.

De epidemie schijnt zich van de kust langzaam naar het binnenland te verplaatsen. Zeven achtste gedeelte der residentie is nog onaangestast gebleven; in de besmette doesoens bedraagt de sterfte pl.m. 2.5 pCt. van het zielenantal.

Het Bestuur ondervindt bij zijn streven om de epidemie te beteugelen onvoldoende medewerking van de bevolking, die geen vertrouwen stelt in desinfectie- en hygienische voorschriften." (Tout comme chez nous onder de schippers).

Politie-rechtspraak over Chineezen.

Zestien Chineezen van positie, waaronder verscheidene officieren of oud-officieren van hun natie, ook de wd. majoor-Chinees te Batavia, hebben zich tot den Gouverneur-Generaal gewend met een rekest, waarin zij den landvoogd verzoeken het daarheen te willen leiden, „dat zoo spoedig mogelijk de Chineezen in Nederlandsch-Indië, voor zooveel de stratrechtspraak betreft, worden gelijk gesteld met Europeanen, althans worden onttrokken aan de zoogenaamde politierol."

Dit rekest werd in zijn geheel door alle bladen, ook die der Inlandsche pers, overgenomen.

De Java bode merkte daarbij op: „Het verheugt ons, dat dit rekest is aangeboden. Daargelaten of het al dan niet wenschelijk of zelfs mogelijk is, geheel aan hun verlangen te voldoen, vinden wij het een verblijdend teeken, dat hier gevestigde Chineezen in vrijmoedige, doch gepaste taal en behoorlijke bewoordingen, zonder buitensporige overdrijving hunner grieven, hun wenschen aan de indische Regeering onderwerpen.

Waar de zaak Loa Yoe Djin tot zulk een uiting aanleiding heeft gegeven, welke zoo gunstig afsteekt bij het rumoerig gekraai door onruststokers om die zaak aangeheven — men denke aan de z.g. vergadering in de Kong Koan en de geruchten omtrent telegrammen aan den chineeschen gezant te 's-Gravenhage en chineesche regeeringspersonen gezonden — daar kan men er vrede mede hebben dat zij niet, gelijk honderden en duizenden harer zusters, in de registers der politierol is blijven insluimeren, maar een onderwerp van polemiek is geworden.

Wij achten den tijd volkomen voorbij, dat op den Chinees als op een onderdaan van minder orde kon worden nedergezien, die slechts belasting had te betalen en zijn mond te houden; en wij wenschten, dat hij zich — 't zij dan als onderdaan van China dan wel van Nederlandsch-Indië beschouwd moeten worden — hier zoo veilig en aangenaam onder de indische wetten moge bevinden als welke andere categorie van ingezetenen ook.

In verband daarmee meenen wij, dat het zeer valt toe te juichen, indien zij zich, op een wijze, gelijk thans geschied is, tot de bevoegde overheid wenden, ten einde te pogen verbeteringen te doen aanbrengen in wetten of reglementen, welke zij belemmerend achten.

Wij hopen dan ook, dat de Regeering het, door requestanten genomen, initiatief zal erkennen en aanmoedigen, door, hoe hare beslissing ook moge luiden, zoo spoedig het mogelijk is van antwoord op hun request te dienen, onder blootlegging der redenen, welke haar nopen in de een of andere richting te beslissen. Het stuk worde niet gedeponereerd of 'e beantwoording op de lange baan geschoven.

Ook wij achten de politierechtspraak, gelijk die thans op de hoofdplaatsen is ingericht, verouderd.

Wijzigingen en verbeteringen dienen te worden aan gebracht en dit niet op den langen duur, maar spoedig.

Dat de Regeering trouwens van eenzelfde meening uitgaat, kan blijken uit het door ons medegedeelde omtrent haar plannen tot reorganisatie der politie, waaruit te lezen valt, dat ook maatregelen tot verbetering der politierechtspraak in voorbereiding zijn."

Ditzelfde blad, in zijn Nr. van 11 Aug. j.l. het artikel van den heer Djoemaloedin: Landbouwleeraren ten behoeve van den lni. landbouw in Ned.-Indië uit ons blad besprekende, voegt daaraan toe:

„Het denkbeeld van den heer Djamoedien is de overweging wel waard.

Waar aan den inlandschen landbouw nog zoo oneindig veel te verbeteren valt, en waar de pogingen door Europeesche kwart, halve of heele deskundigen gedaan, om daar verandering in te brengen, nog maar zoo weinig succes hebben gehad en ook niet beloven er ooit veel te hebben, daar zou het stellig niet kwaad zijn het eens met inlandsche landbouwkundigen te beproeven, die, daargelaten nog 'e kwestie van het juiste inzicht, wellicht niet met den instinctieven en onwillekeurigen tegenstand te kampen zullen hebben, welke de inlander veelal biedt aan den Europeaan, wanneer deze hem wat leeren wil op een gebied, waarop hij zelf uit den aard der zaak beter thuis behoorde te zijn."

De Zoutbrikettenfabricage.

Als ons gouvernement ooit een winstgevend „middel" heeft te pakken gehad — naast het opium — dan is dit zeker het zout. Laten we curiositeits halve eens nagaan, zoo wordt aan de Preangerbode geschreven, welke financieele resultaten dit bedrijf zoo ongeveer afwerpt.

Het zout wordt — zooals bekend is — door de bevolking gewonnen in pannen, d.w.z. stukken van het ondiepe strand, door dijkjes afgesloten, en veel gelijkend op sawah's. Dit zijn de zoutpannen, behoorende aan de bevolking. Men laat in die pannen het zeewater loopen door openingen in de dijkjes, welke daarna weer worden afgesloten. De rest van het werk moet de zon doen, die het zeewater langzaam doet verdampen. Bij droog weder duurt dit verdampingsproces ongeveer 18 dagen, waarna men begint, het vrijgekomen zout van den bodem los te krabben en in te zamelen. Dit geschiedt onder toezicht van het fabriekspersoneel, om te voorkomen dat het loskrabben van het zout te slordig geschiedt, waardoor het product te veel met klei zou worden vermengd. Later het inleveren van het zout, waarna de fabriek het verdere werk doet.

In een drogen moesson — dus feitelijk per jaar — kan men ongeveer 3 keeren zout uit de pannen oogsten. Begrijpelijk, dat het weder hierop van veel invloed is, en in dit natte jaar wordt dan ook door de zoutwinnende bevolking groote schade geleden.

De bevolking is verplicht, het zout te verkoopen aan de gouvernementfabriek voor ... f 10 per kojang, of 30 pikols!!

Daar de verschillende onderdeelen der fabriek nauwkeurig de bedrijfskosten berekenen, weet men, dat deze ongeveer f 18 per kojang beloopt. In totaal hebben we nu dus f 10 en f 18 = f 28. Laten we nu eens vreeselijk royaal zijn, en dit getal op f 40 brengen, dan zal zeker niemand ons van krenterigheid beschuldigen, nietwaar?

Wat brengt nu een kojang briketzout bij verkoop op?

Een briket, wegende 1 kati, kost 8 cent, zijnde per pikol (100 katti's) f 8 of per kojang 30 maal f 8 = f 240. Dat klopt als een bus. Waar nu de kojang, zeer royaal berekend, het gouvernement op f 40 komt, kan men nagaan, dat er een aardig winstje kan worden gemaakt. Er zijn natuurlijk nog een massa uitgaven, die ten laste der fabricage komen, doch dit neemt niet weg, dat er nog een slordigen duit aan verdiend moet worden.

Jammer, dat de bevolking daarvan in zoo uiterst geringe mate profiteert. De loonen der koelies, werkzaam bij de verpakking, zijn bijv. bijzonder laag en weinig in overeenstemming met het door het gouvernement gemaakte winstcijfer.

BRENDEL & Zonen

Wijnhandel Likeurstokerij

Zoutmanstr. 63 □□ Prinsestraat 114
- TELEFOON 4905 - □□ - TELEFOON 5448 -

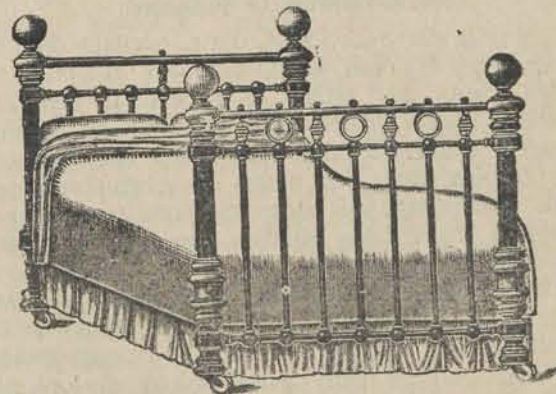
Vraagt uitvoerige prijscurant.

Scherp concurrerende prijzen. - 5 % dividend.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJNEN GESLOTEN VAN half een TOT twee UUR.

Dansinstituut

W. M. WEIJNE

Koningin Emmakade 73/74

TELEFOON 3348

1e KLAS INRICHTING

Ruime danszaal, kleedkamer
en ontvangsalon **ELECTRISCH VERLICHT**

Aanvang der lessen 15 October
Inschrijving van af 15 September, dagelijks van 2-5 en van 7-9 uur, behalve Zondags

PROSPECTUS WORDT OP AANVRAGE GAARNE TOEGEZONDEN

EXTRA!!

Eiken Salonameublement

in 4 verschillende modellen.

Soliede Grondstoffen. Prima Bewerking.

4 Stoelen
2 Crapauds } f 69.—
1 Canapé

(Kleur naar verkiezing.)

J. SMIT, Waldeck Pymontkade,

hoek Veenkade.

The Berlitz School,

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.

Noordeinde 58a. - Telef. 2234.

TALEN Duitsch - Engelsch - Fransch, Italiaansch - Spaansch - Russisch - Hollandsch, enz, enz. -

door leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak, vrij van dialect, bezitten.

Conversatie - Vertalingen - Literatuur.

Zoo krijgen voor 8 uren flinken arbeid bij de verpakking de mannen 25 en de vrouwen 20 cen. Men kan niet zeggen, dat de Madoerees dus in bijzondere mate van die zoutfabricage profiteert.

WEST-INDIË.

Opium-verbruik in Suriname.

De Nieuwe Surin. Cour. verdam dat, bijkens de registers van kleinhandelaars in opium het verbruik van dit artikel in de kolonie verbaasd toeneemt, vooral onder Britsch-Indiërs en Javanen. Het aantal schuivers onder Chinezen is gering. Ook enkele creolen treft men onder de gebruikers aan.

Naar aanleiding van deze mededeeling wordt in de rubriek ingezonden stukken van Onze West een noodkreet geslaakt.

„Door het immigratie-departement is het den werver verboden opiumschuivers te engageeren, dus kan men aannemen, dat de Javanen en Britsch-Indiërs, welke hier gebruik van opium maken, dit ook hier geleerd hebben. Hoe bedenkelijk het gebruik van opium door de bevolking voor de ontwikkeling der Kolonie zijn kan, behoeft wel geen betoog. Britsch-Indiërs en Javanen, welke men met belangrijke geldelijke opofferingen invoert en tracht te bewegen, zich na expiratie van hun contract alhier als zelfstandige landbouwers te vestigen, zullen als zoodanig geen aanwinst voor de Kolonie zijn en aan het doel beantwoorden, wanneer zij aan opium verslaafd zijn. Men zal alsdan verplicht zijn hen voor rekening van het Immigratie-departement naar hun land terug te zenden, of wanneer zij eenmaal het recht van retourpassage verkocht hebben, op 's lands kosten moeten onderhouden.

China en ook meerdere streken en dessa's op Java toonen ons, hoe door opiummisbruik de bevolking verarmde, geen belasting meer kon opbrengen, en niet meer in staat was de landerijen, welke vroeger flinke oogsten opleverden, te onderhouden, terwijl de welvaart der bevolking door opiumgebruik vernietigd werd.”

De inzender ziet geen heil in verhooging van invoerrechten, waardoor de smokkelhandel zou worden bevorderd, maar wenscht kort en goed een verbod op den invoer van opium, voor zooverre dit niet voor medische doeleinden is bestemd.

„Daarom zoude men bv. uitsluitend aan het militair hospitaal kunnen toestaan opium te importeerden, met de verplichting de geringe kwaliteiten, welke volgens voorschrift der doctoren apothekers noodig hebben, tegen matige prijzen over te doen.”

De angst voor het opium is nu eenmaal een modeziekte. Dat verklaart veel. Anders ware het vermakelijk het opium als factor van verarming der Surinaamsche bevolking te zien uitspelen, waar kenners van Suriname wel zullen weten, hoe de Surinaamsche mindere klassen elke gelegenheid aangrijpen, om ware orgiën aan te richten, waarbij het opium eene zeer ondergeschikte rol vervult, koning Alcohol hoogtij viert.

Wij meenen dan ook, dat er niets is dat wijst op de noodzakelijkheid van een algemeen verbod tot uitroeiing van een kwaad, dat van zelf binnen de

perken wordt teruggebracht, zoodra meerdere welvaart ook meer beschaving zal hebben gebracht.

Het is toch opvallend in vorenstaande mededeeling dat juist onder de Chinezen in Suriname slechts weinig schuivers worden aangetroffen. De Chinezen staan anders bekend als liefhebbers van een schuifje. Deze eigenschap stond hen evenwel niet in den weg om in de kolonie tot eene groote mate van welvaart te geraken en de noodige beschaving te erlangen, waardoor de schuifpijp bij hen verdween.

Dit voorbeeld der Chineesche elementen in Suriname wijst o.i. den weg, die bij de bestrijding van het opium-euvel moet worden bewandeld.

Men trachte met alle ten dienste staande middelen de economische welvaart der kolonie te bevorderen. Het misbruik van genotmiddelen als opium en alcohol, dat aan de bereiking van het doel geen onoverkomelijke hinderpalen in den weg stelt, zal dan geleidelijk met de hogere beschaving, die de grootere welvaart brengt, verdwijnen.

Het zal dan ook zeer te bezien staan, of de onder het bestuur van gouverneur Idenburg tot stand gekomen verordening, waarbij het algeheel verbod op het verbruik van opium binnen den tijd van tien jaren in uitzicht wordt gesteld ooit in haar vollen omgang zal kunnen worden toegepast.

Onwettige? vrijheidsberoving.

De surinaamsche bladen zijn nog steeds vol van de inhechtenisneming van den wegens smokkelen van opium indertijd veroordeelden koopman Nassy, die, meenende, dat het vonnis verjaard was, in de kolonie terugkeerde en toen moest ontwaren, dat anderen er anders over dachten dan de met den veroordeelde blijkbaar nog steeds goede betrekkingen onderhoudende zegslieden van dien heer.

Waar ontduiking van rechten op verschillend gebied in Suriname niet tot de zeldzaamheden behoort en dikwerf door meest geziene handelaars wordt toegepast als in casu met den heer N. het geval was, hopen wij, dat in het inzicht van den procureur-generaal, die bevel gaf tot de arrestatie door den Hoogen Raad, aan wiens oordeel de zaak wordt onderworpen, zal worden gedeeld.

Moord in het Lawa-gebied.

In de goudvelden van Suriname zwerven tal van onzure elementen rond.

Onlangs werd een arbeider van de Compagnie des mines d'or, terwijl hij goud van een der ontginningen overbracht naar de woning van den directeur, in het bosch vermoord.

Een arbeider, Barmister, werd van den moord verdacht, en een tegelijkertijd met dezen verdwenen arbeider, Harvey, verklaarde dan ook bij aanhouding te hebben gezien, dat Barmister, met wien hij zich in het bosch bevond, den looper had vermoord om zich van het goud meester te maken, dat deze overbracht.

Barmister werd te Georgetown in Britsch Guyana aangehouden op aanwijzing van een gewezen politie-agent van Demerara, die den verdachte op het plaser, waar de moord gepleegd werd, had herkend.

Het uitleveringstractaat met Britsch Guyana schijnt evenwel zoo onvoldoende, dat daar zelfs twijfel be-

stond, of men de bevoegdheid had den vermoedelijken moordenaar in hechtenis te nemen. Intusschen heeft het bestuur van Suriname telegrafisch de uitlevering van Barmister verzocht, nadat het hof van justitie rechtsingang tegen hem had verleend.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De bevolking van Java, zegt de Bintang Soerabaja in nare Zaterdagse causerie, bestaat uit verschillende bestanddeelen, welke niet bij elkaar hooren. Men kan dit plastisch voorstellen door in een groot vat vier of vijf bergsteenen van de grootte van een menschenhoofd te doen. Die steenen stellen de verschillende bestanddeelen van de bevolking van Java voor. Zij zijn wel in één vat vereenigd, maar liggen elk afzonderlijk; er is geen bindmiddel, dat ze bijeen houdt. Keert men het vat om, dan vallen de steenen er uit en rollen naar links en rechts.

Arabieren, Chinezen, Javanen, Nederlanders, Hindoes vormen afzonderlijke bestanddeelen. Zij kunnen, zij willen zich niet onderling vereenigen, omdat er geen band tusschen hen bestaat, geen onderling verband, zooals b.v. tusschen personen van hetzelfde ras.

Kortelings, vertelt schrijver, werd te Soerabaja een arabische school geopend, maar kinderen van andere rassen worden daar niet toegelaten. Naar het schijnt vreezen de arabieren, dat hun kroost van aard zal veranderen, wanneer het met javaansche kinderen te samen komt. Op de europeesche scholen houdt men de kinderen van europeanen ook afgezonderd van die van javanen, chinezen en arabieren. De nederlander denkt blijkbaar als de arabier. De chinezen doen dit niet, want zij begrijpen wel, dat de andere rassen hunne kinderen niet naar hunne schoenen zullen zenden om een zeer moeilijke taal te leeren welke voor personen van anderen landaard, die niet van plan zijn ooit naar China terug te gaan, van geen nut is.

In het dagelijksch leven kunnen de verschillende rassen wel eens bij elkander komen, als het noodig is; maar is zoo'n samenkomst afgelopen, dan zoekt ieder zijn omgang onder zijne rasgenooten en zondert zich van de anderen af, — zooals de olie zich van het water afscheidt, — omdat ieder ras het zijne beter acht dan het andere. Bij den javaan, een sinds eeuwen onderworpen volk, is dit thans misschien niet zoo sterk het geval, maar de nederlander, chinees en arabier willen niet voor elkander onderdoen. De nederlander beweert, dat hij meer ontwikkeld is dan de chinees en arabier en daarom boven hen te staan. De chinees zegt, dat zijn volk het oudste en geleerdste is van alle volkeren, daarom beschouwt hij zich als de eerste natie. De arabier houdt daarentegen vol, dat hij door zijn godsdienst, die de ware leer verkondigt, een uitverkoren volk is. Hem staat zijn hemel open, die de hoogste onder de hemelen is, veel hooger dan de hemel der overige godsdienstbelijders.

„Maar zij hebben het alle mis, vervolgt schrijver, want zij kennen zich zelve niet.

Aan dezen toestand, vindt hij, zijn hoofdzakelijk de nederlanders schuld; als heerschers over Ned.-Indië moesten zij het eerst de hand der vriendschap aan de andere rassen reiken. Zij zijn de meest ontwikkelden, van hen mag men dus wel verwachten,

schriftelijk mede te deelen, dat hij den volgenden dag bij haar kwam koffiedrinken; als hij dan Albin medebracht, zag hij immers dadelijk, hoe Magdalena deze verrassing opnam.

Maar indien hij haar nu eens niet onverschillig was? Wanneer deze brutale man haar reeds in de eerste tien minuten ten huwelijk vroeg? Gewone onbeschaamdheid valt meestal niet in goede aarde, maar buitengewone maakt veroveringen.....

De gezellige avond verliep inderdaad genoeglijk.

Eerst waren de oude vrienden, die Hellwig bij elkaar getrommeld had, wat stijf, maar later, toen de champagne kwam, scheen de geheele wereld en ook de Indische verlofganger hun allerprettigst toe. De vroolijkheid werd algemeen en Albin Fischer hield een toespraak, waarbij hij zoo aangedaan werd, dat hij het uitsnikte. Hij was toch werkelijk een goede, brave kerel!

Het was reeds lang na middernacht, toen de vrienden opbraken. Albin ging nog met Hellwig mede tot aan diens woning.

„Je kunt niet gelooven, hoe prettig ik het vind, om 's nachts door deze stille straten te dwalen, waarin iedere steen herinneringen aan mijn jeugd bij mij opwekt.”

Hellwig was nog stiller dan gewoonlijk en liet hem maar praten.

„Weet je wat, Bruno”, begon Albin Fischer, na verloop van een poosje, „ik heb nog eens goed over

FEUILLETON.

Een Verlofganger.

door L. SALLENTIEN.

IV.

Hellwig nam zijn werk niet zoo dadelijk weder ter hand; hij liep opgewonden in zijn kamer op en neder. Hij was bepaald nijldig op zijn ouden vriend, want hij vond het ontzettend brutaal van deze, dat hij nu andermaal Magdalena het hof wilde maken, terwijl hij haar vroeger toch zoo beleedigd had, Magdalena, die hem zelf — en hij was toch beslist een veel betere partij dan Albin Fischer — altijd onbereikbaar voorgekomen was. Maar dit was het juist: Albin Fischer was daarginder een man geworden, die voor niets terugdeinsde, en de brutalen hebben immers de halve wereld in hun macht...

Hij had in den grond gelijk, deze Albin. Wie haastig toetast, overwint en wie aarzelt, denkt en wacht, ziet een ander zijn geliefde voor zijn neus weghalen. Dit was reeds eenmaal zijn lot geweest; zijn diepe, stille liefde had in aanbidding tot het voorwerp zijner genegenheid opgezien tot de veel oudere Lindner haar had gevraagd. Een jong meisje, dat zich in haar eerste liefde bedrogen ziet, grijpt wel eens meer naar een vaderlijke hand om haar smart te boyen te komen.

En nu hij eindelijk weder noop begon te koesteren, dat zijn geduldige, stille toewijding wederliefde zou wekken, kwam deze Albin ten tweede male zijn kans bederven. Maar zou Magdalena dan werkelijk de haar aangedane beleediging kunnen vergeten en hem ten tweede male aannemen? Hij herinnerde zich nu eensklaps hoe zonderling ontroerd zij geweest was, toen zij over Albin Fischer praatten. Het werd hem angstig te moede. Gold deze ontroering haar oude liefde of wellicht de haar aangedane beleediging? Vrouwen zijn en blijven voor de mannen geheimzinnige wezens.....

Hellwig viel in zijn bureaustoel neer. Ten slotte vond hij Albin Fischer een gevaarlijk mensch. Zijn brutaliteit imponeerde en zijn leven in verre landen verleende hem in de oogen der vrouwen een soort van stralenkrans. Magdalena's rouwtijd was voorbij, zij behoeftte alleen maar ja te zeggen en zij was de vrouw van Albin Fischer!

Hij kon het in de kamer niet meer uithouden, hij moest de lucht in. Hij zeide aan den boekhouder, dat hij even voor zaken de deur uit moest en liep de straat op, tweemaal achtereen langs het huis van Magdalena. Wat of hij daar toch zocht? O ja, hij wilde haar vragen, of het goed was, dat hij den volgenden dag met Albin bij haar kwam, maar hij zag daar toch weder van af, want hij wilde haar verrassen, hij wilde haar in stilte gadeslaan, hij wilde... hij wist eigenlijk niet wat hij wilde.

Ten slotte achtte hij het het beste Magdalena

dat zij zich zelve en hunne plichten kennen, waar- onder ook die van verstandig leiden der andere ras- sen. Verziezen zij dit niet uit het oog? Zij zijn niet onbekend met de filosofische school van Socrates; zij weten zeer goed, dat boven den ingang van den tempel van Delfi geschreven stond „Ken u zelf” en wat de beteekenis is van dat waarschuwend woord. Maar voor vele nederlanders in Indië is die waarschuwing een doode letter. De meesten hunner komen in Indië slechts om geld te maken of om een pensioen te verdienen, beweert schrijver, en keeren later dit land den rug toe. De nederlanders hebben geen tijd om aan filosofie te doen en andere rassen, die onder hunne bescherming staan, vooruit te brengen. Zij hebben het te druk met koopen en verkoopen, met het omwerken van den grond, om goud te zoeken; zij hebben geen tijd om na te den- ken, wat de toekomst van het land zal zijn, dat zij zich toegeëigend hebben. Zij hebben geen tijd om te trachten de harten van hunne onderdanen te winnen, om eensgezindheid onder de verschillende rassen tot stand te brengen, waardoor het gezag der nederlan- ders versterkt zou worden. Zij denken slechts aan hun eigen persoon en zeggen, dat die andere volke- ren met hunne bezwaren en nooden naar den duivel kunnen loopen. Daarom ook worden de gouverne- mentsbevelen met zulk een gestrengheid uitgevoerd, soms zelf zonder ernstig genoeg te overwegen wat de gevolgen daarvan kunnen zijn. Daardoor ontstaat als het ware een afscheidingsmuur tusschen de nederlanders en de volkeren, die onder bescherming van de nederlandsche vlag staan. Hoe kan men ooit samenwerking verwachten, zoolang die kloof be- staat? vraagt schrijver.

In de Nieuwe Rott. Crt. heeft men het idee geopperd om Java door Javanen te verdedigen. (Zie ook onze rubriek O.-I. mail der vorige week). Het Ned.-Ind. Gouvernement kan veel doen om dat denk- beeld te verwezenlijken, eindigt schrijver, maar zoo- lang de nederlander niet van gedragslijn verandert en zoolang tusschen hem, den javaan en den chinees een afscheiding bestaat als tusschen olie en water, zal geen wet bij machte zijn om die rassen tot eens- gezindheid te brengen.

Adoeh, asta' firoewallaha (ik verzoek God om vergiffenis!) hier kunnen de nederlanders- het voorloopig mee doen!

WAT DE CHINEES VERTELT.

De drang naar ontwikkeling neemt ook bij de chineezten tegenwoordig sterk toe, zegt Ster in de Pantjaran Warta. De vooruitstrevende partij in Chi- na denkt ook aan de rasgenooten in Ned.-Indië, en heeft tal van personen daarheen gezonden om een onderzoek in te stellen naar den toestand der chinees- sche emigranten. Het moet der Regeering van het stamland zeker aangenaam zijn te vernemen dat die rasgenooten zich hunne afkomst nog herinneren en steeds aan het land hunner voorouders denken, wat duidelijk bewezen wordt door de Tjong Hoa Hwe Koan-beweging. Om deze beweging te steu- nen heeft de Chineesche Regeering de Kila- m Haktong opgericht, een school, waar kinderen van emigranten in Ned.-Indië hunne studiën kunnen

voortzetten. Bovendien wordt de chineesche inspec- teur van het onderwijs in Ned.-Indië door de Chi- neesche Regeering gesalarieerd. Dit is een klein bewijs van liefde van het stamland. Al kan men China geen rijk land noemen, toch wil het laten zien, dat het zijne plichten vervult.

Dit laatste blijkt ook uit een rondschrift, dat schrijver in handen kreeg afkomstig van Z.E. Lio k T a y S i e n, gezant van China in den Haag, waar- in deze hoogwaardigheidsbekleeder kennis geeft van de oprichting eener vereeniging, welke zich ten doel stelt om een onderzoek naar de afkomst der chinees- sche onderdanen te doen. De gezant deelt verder in die circulaire mede, dat de Chineesche Regeering bezig is voor het rijk een grondwet te ontwerpen en het voornemen heeft een parlement in het leven te roepen. Tusschen de onderdanen in en buiten China zal daarbij geen onderscheid worden gemaakt, on- verschillig waar zij wonen; overal zullen zij dezelf- de rechten hebben. Hij vrees, dat misschien zij, die buiten het rijk wonen, niet voldoende op de hoogte gesteld zullen worden van de nieuwe regelingen en toestanden in het stamland. Dit zou natuurlijk ten- gevolge hebben, dat zij hoe langer hoe meer daar- van vervreemd raakten en ten slotte hunne rechten zouden verliezen, wat hun tot nadeel zou strekken. Dit nu wil hij voorkomen. Hij heeft de emigranten even lief, alsof zij zijne eigene bloedverwanten wa- ren; daarom heeft hij de hierboven vermelde vere- eeniging opgericht en hij verzocht aan elken emigrant om met behulp van de naastbijgelegen Kamer van Koophandel of afdeling van de Tjong Hoa Hwe Koan-vereeniging een bij de circulaire ge- voegden genealogischen staat in te vullen. Deze sta- ten zullen, in een boek vereenigd, naar den Haag worden opgezonden ter aanbieding aan de Chinees- che Regeering, daar de gezant al zijne rasgenooten wil doen beschermen, opdat zij als fatsoenlijke men- schen beschouwd zullen worden. Hij hoopt deze deze staten binnen zes maanden te mogen ontvangen.

Wat moeten wij nu doen? vraagt schrijver, na gemelde circulaire te hebben gelezen. Voor ons, die onder bescherming van Nederland staan, is het moeilijk om hierin een beslissing te nemen. Wat is eigenlijk de bedoeling der circulaire, welke door den gezant verspreid is?

Wij, chineezten, blijven chineezten, maar zijn wij nu geen onderdanen van Nederland? Wel worden wij soms gekweld en ondervinden wij vele belemmerin- gen, wel werd ons verzoek om rechtvaardige behan- deling tot heden nog niet verhoord; maar toch wil- len wij in Indië blijven en daarom zeggen wij: laat ons maar stil in ons lot berusten. Wij kunnen niet anders doen dan erkennen, dat wij chineezten blijven en onderdanen zijn van Nederland.

Het zou iets anders zijn, wanneer China reeds sterk ware en de chineesche kanonnen even gevreesd werden als die van Japan en van de europeesche rijken. Dan zou het zijne onderdanen kunnen be- schermen, die zich in andere landen gevestigd heb- ben, dan zou zeker spoedig de policierol voor ons tot het verledene behooren. In deze wereld, zucht schrijver, bestaat geen recht voor den zwakke.

Toen deze circulaire ons bereikte, bekent schrijver, wisten wij niet wat te doen en nu nog hebben wij

alles nagedacht en die geschiedenis met juffrouw Knol is toch maar dwaasheid. Ik zal verstandig zijn en liever morgen aan je niet te kennen geven, dat ik ideeën op haar heb, dat zij mij in al die ja- ren niet onverschillig is geworden. Trouw mist zel- den haar uitwerking bij vrouwen, en ik ga haar dan een paar dagen later in optima forma ten huwelijks vragen. Je kunt mij echter wel den dienst bewijzen om in dien tusschentijd te weten te komen of ik eenigen kans bij haar heb.”

„Het is een groot geluk”, dacht Hellwig thans in zich zelf, „dat deze brutale man, die daar naast mij loopt, niet in mijn hart kan lezen. Verbèeld je, dat ik nu bij Magdalena nog mijn best voor hem zal doen!”

Zoodra Hellwig thuis was gekomen en de lamp had aangestoken, ging hij voor den spiegel staan en zich zelf daarin opnemende, dacht hij: „Mijnheer Hellwig, als ge morgen weder zoo engelachtig dom doet als vandaag, dan verdient ge alles, wat het ge- volg daarvan is.”

Magdalena was zeer verbaasd, toen Hellwig den volgenden morgen in zijn gekleed pak bij haar kwam. Zij wilde daar een schertsend woord over zeggen, maar zweeg toen zij bespeurde dat hij blijk- baar in angstige spanning verkeerde.

„Ik zou je gaarne iets vragen, Magdalena”, be- gon hij.

„Tot uw dienst, neef”, luidde het antwoord.

Daarop gaf zij het dienstmeisje last iedereen „belet” te geven, en zich weder tot Hellwig wendende her- nam zij: „Wat voert je eigenlijk zoo vroeg op den morgen hierheen?”

„Lieve Magdalena”, begon hij met trillende stem, „alleen de overtuiging, dat gij een bijzonder verstan- dige, lieve vrouw zijt geeft mij den moed je iets te zeggen, wat eene andere vrouw wellicht niet zou be- grijpen. Stel je een man voor, die van jongsaf door het leven gaat naast een kostbaren schat, dezen schat voortdurend voor oogen heeft en de innerlijke waar- de daarvan steeds meer leert inzien, zoozeer dat hij zelfs aarzelt er de hand naar uit te strekken, totdat op zekeren dag een ander opduikt en hem dezen schat ontrooft. Kun je je zoo iets voorstellen, Mag- dalena?”

Tot op dat oogenblik had Bruno vermeden Mag- dalena aan te zien. Nu zag hij op, maar om te ont- waken, dat zij het hoofd had gebogen en naar den grond staarde.

„Kun je je zoo iets voorstellen, Magdalena?” herhaalde hij.

„Jawel”, zeide zij eigenaardig zacht-fluisterend. „Die man ben ik geweest, Magdalena en die schat ben jij. Ik heb je altijd bemind, maar ik achtte mij zelf nooit waardig je te vragen mijne vrouw te wor- den. Nu echter ten tweede male mij het gevaar be- dreigt, dat een ander mij mijn schat ontrooft en nog wel iemand, dien ik bij alle bescheidenheid als bene- den mij staande beschouw.....”

geen beslissing genomen. De Nederlandsche Regee- ring kan thans tegenover ons chineezten doen, wat zij wil, tengevolge van China's onmacht. De deur der gevangenis is voor ons open evenals de deur eener kerk, waar men elk oogenblik in en uit kan gaan, hoewel er onder de nederlanders een groot aantal personen gevonden worden, die nog veel slechter dan de gestrafte chineezten zijn.

Wat zal echter het gevolg zijn, roept schrijver ten slotte uit, van een erkenning der chineesche emi- granten als onderdanen van China? Zal het Ned.- Ind. Gouvernement daarin geen aanleiding vinden, om nieuwe bepalingen in het leven te roepen, die wellicht nog kwelender en meer belemmerend zijn dan passenstelsel en policierol? China is nog niet krachtig genoeg om oorlogschepen te zenden ter be- scherming zijner onderdanen, wanneer dergelijke dingen gebeuren.

In het afscheidswoord van den hoofdredacteur der Perniagaan, die zijne betrekking neerlegt, zegt deze o.a. het volgende: Onze lezers weten, hoe voor ze- ven jaren, toen de Perniagaan nog niet be- stond, de toestand der Chineezten in Ned.-Indië was. Hoewel die thans nog niet zoo is als wij wel zou- den wenschen, zijn wij toch merkbaar vooruitgegaan, worden wij niet meer beschouwd als een verstooten volk. Hetgeen de nederlander noemt „het politiek bewustzijn”, is nu ook tot ons chineezten doorge- drongen en dit moet noodwendig de algemeene aan- dacht trekken. Terwijl men vroeger al heel weinig om ons gaf en het niemand iets schelen kon, of wij on- derdanen van Nederland dan wel van China waren, zijn wij thans als het ware de vrucht geworden, waarom gevochten wordt, wij worden aangehaald door de regeeringen, zoowel van Nederland als van China. Wij moeten thans een afwachtende houding aannemen, totdat de tijd gekomen is, dat wij tus- schen het een en ander hebben te kiezen.

Van Vreemde Koloniën.

Opium in de Straits.

Van den 1en Januari a.s. af zal het bestuur der Straits Settlements de bereiding en verkoop van opium in Djohore, Singapore en Malakka in eigen beheer nemen, terwijl het middel te Penang voorals- nog blijft verpacht.

Wel verre dus, dat men er in de Straits Settle- ments aan denkt, het opiumverbruik te verbieden, gelijk wel eens beweerd werd, zal in twee der vestigingen en in den aangrenzenden inlandschen staat Djohore de regie in werking treden, terwijl in de vestiging Penang de oude toestand van verpachting van het middel voorloopig bestendigd blijft.

De invoering van de regie te Singapore komt ons voor niet van belang te zijn ontbloeit, met het oog op den uitgebreiden smokkelhandel in opium, die van de haven uit op Nederlandsch-Indië wordt ge- dreven.

Het bestaan van dien smokkelhandel blijkt telken- male uit aanhoudingen op van Singapore afkomstige schepen en zien we nu weder in het licht gesteld, door het relaas in de Straits Times van een inval van de politie en van beambten van den

Magdalena zag bij Hellwig's laatste woorden hem verbaasd aan. „Wat zeg je daar Bruno?” vroeg zij gejaagd.

„Wel, Albin Fischer is gisteren uit Indië hier aangekomen, en zoodra hij hoorde, dat je weduwe waart, zeide hij dadelijk, dat hij je ten huwelijks wilde vragen.”

„Albin Fischer!” riep Magdalena. Zij werd eens- klaps vuurrood en barstte daarna in een schaterlach uit. „Albin Fischer wil mij de eer aandoen mij nog ten huwelijks te vragen? Neem mij niet kwalijk, Bru- no, maar je weet niet, hoe grappig mij dat voor- komt.”

Haar ongedwongen lach verhelderde eensklaps Bruno's gelaat en hij ging nu veel kalmer voort: „hij is een welgesteld man, Magdalena, en jij hebt recht het oneerlijk te vinden, indien ik hem de loef tracht af te steken, maar ik houd te veel van je om te kunnen dulden, dat een ander je mij ten tweede male voor den neus wegkaapt. Dat wilde ik je zeg- gen, Magdalena.”

Het was nu doodstil in de kamer. Eensklaps hoorde Hellwig een geruisch van dameskleederen. Magdalena was opgestaan en naar hem toe gegaan. Haar oogen stonden vol tranen en zij legde beide handen op zijn schouder.

Met een juichkreet vloog Hellwig van zijn stoel op om de geliefde vrouw in de armen te sluiten.

(Wordt vervolgd.)

opium-pachter in een door Europeanen bewoond huis te Singapore.

Daar werden een aantal bussen aangetroffen, die sigaretten heetten te bevatten en in werkelijkheid met opium gevuld bleken. De in beslag genomen hoeveelheid opium bedroeg in het geheel 690 tai's.

De in het huis, waar die tot verzending gereed gemaakte bussen werden bevonden, aangetroffen Europeanen waren allen Franschen: Een hunner, zekere Schwarz, directeur van een cinematografisch kijkspel, noemde zich den eigenaar van deze bezending, die, naar hij verklaarde, niet voor den plaatselijken verkoop, maar voor Batavia bestemd was.

De man werd tot eene boete van 6000 dollars of zes maanden gevangenisstraf veroordeeld.

Hier zien we dus den opiumpachter te Singapore eenigermate optreden als waker tegen den opium-smokkelhandel op Java, maar het is met het oog op de ondervinding, ten aanzien van de opiumpachters elders opgedaan, nog ten zeerste de vraag, of 't optreden niet zijn oorsprong vond in concurrentienijd.

Opiumpachters waren en zullen nog steeds gebleven zijn de grootste opium-smokkelaars, zoowel in het eigen pachtgebied en daarbuiten.

De invoering der regie te Singapore, waaraan het denkbeeld van samenwerking tusschen de verschillende landen tot beperking van het opiumkwaad mede ten grondslag ligt, zal, dunkt ons, aan de bestrijding van den smokkelhandel in opium ten goede moeten komen.

Maar toch zal men in Indië goed doen de oogen open te houden. In het geval van den veroordeelde, Schwarz, hierboven genoemd, verklaarde deze, het opium van een Chinees te Cebu in de Philippijnen voor 1 dollar per tail te hebben gekocht, terwijl te Batavia voor 1 tail 20 gulden werd betaald, d.i. dus zestienmaal het bedrag van den inkoopsprijs.

Van Engelsch-Indië.

De Hindu Patriot, een inlandsch blad, wijst een weg, dien de Swadesji-beweging behoort te volgen, door de aandacht te vestigen op de groote kapitalen, door Engelschen in indische ondernemingen belegd.

In het geheel bedraagt het engelsch kapitaal, dat aldus belegd werd, omstreeks 470 miljoen pond sterling of meer dan 5600 miljoen gulden. Hiervan is een bedrag van meer dan 1600 miljoen gulden besteed aan spoorwegaanleg; 750 miljoen gulden is het totaal der in bankinstellingen en handelshuizen werd gestoken; de scheepvaart en het verzekeringswezen trokken een bedrag van meer dan 30 miljoen gulden aan; voor thee-ondernemingen en rubberplantages werd in Engeland een bedrag van ongeveer 100 miljoen gulden gevonden; voor tramwegen en transportwezen een som van 36 miljoen gulden; en voor werken voor electriche en gasverlichting een bedrag van 130 miljoen gulden, en zo voort.

Het blad vraagt, of deze cijfers geen lesje inhouden voor de Indiërs, om hunne verborgen schatten te voorschijn te halen en die in nijverheids- en handelsondernemingen te steken.

Een verstandig woord gaf een ander inlandsch blad, de Indian Spectator, ten beste, door de Indiërs voor hunne zoogenaamde vrienden. Toen de luitenant-gouverneur van Bengalen, naar aanleiding van de aanhoudende misdrijven in die provincie gepleegd onder het mom der politiek, te kennen gaf, dat strenge maatregelen zouden worden genomen, gaf dit een engelschen vriend van Indië aanleiding tot de opmerking, dat een aanslag bedoeld was tegen onschuldige lieden. Het blad schreef dan:

„Zoover is het reeds met de journalistiek gekomen. Moeten wij ons daardoor laten leiden en toch onze liefde behouden voor waarheid, vrede en de goede orde? Zijn europeesche schrijvers, die zulke leeringen aan onze jongelieden verkondigen, de vrienden van Indië? Zij schijnen ons te willen zeggen, dat zij meer van Indië houden dan van hun eigen land, zeker meer dan wij, Indiërs, ons land beminnen. En er zijn niet weinigen onder ons, die naief genoeg zijn om dit te gelooven. Zij verwachten de redding van ons land te verzekeren met de medewerking van vreemde socialisten, anarchisten en nihilisten, terwijl zij tegelijkertijd alles wat uit den vreemde komt uit den booze heeten. Afgescheiden van de inconsequentie, die hieruit spreekt, moet gewezen worden op de onwetendheid, waarin zij blijkbaar verkeerden, ten aanzien van voorafgaande omentelingen in de maatschappij en in de menscheijke natuur. Er is gezegd, dat de goeden diegenen eerst met blindheid slaan, die zij wenschen te vernietigen. Mogen zij, die voor het algemeen welzijn van ons land werken, voor die ramp worden behoed.

Wij zagen hiervoren, dat in vergelijking met de groote kapitalen, die in Nederlandsch-Indië in land-

bouwondernemingen werden belegd, in Engelsch-Indië een betrekkelijk klein bedrag in ondernemingen voor de cultuur van twee en rubber werd gestoken.

Toch neemt de thee-cultuur in Engelsch-Indië eene zeer belangrijke plaats in de wereldproductie in. Deze kolonie staat bovenaan de lijst der landen, die thee uitvoeren. Ten vorigen jare was een oppervlak van 515.153 acres met thee beplant. Een opmerkelijk feit is het, dat, terwijl het oppervlak sedert 1885 met 93 percent toenam, de opbrengst met 245 percent vermeerderde, dank zij de verbeteringen, in de cultuur gebracht.

De totale productie bedroeg ten vorigen jare meer dan 247 miljoen engelsche ponden, waarvan omstreeks 166 miljoen alleen in Assam werden oogst, ongeveer 45 miljoen in Oost-Bengalen en de rest in Bengalen, Travancore en den Pendjab.

In laatstgenoemde provincie wordt de thee door den kleinen landbouw geproduceerd. Daar bedraagt het oppervlak der theetuinen gemiddeld 3 acres, tegen 466 acres in Oost-Bengalen en Assam.

Niettegenstaande de groote productie wordt toch nog een hoeveelheid van 6 miljoen ton thee uit den vreemde ingevoerd, ten deele waarschijnlijk om met indische thee te worden vermengd en dan als indische thee te worden verkocht.

In 1908 waren meer dan 500000 lieden werkzaam op de thee-ondernemingen, terwijl de betrokken maatschappijen dividenden konden uitkeeren van 6 tot 10 percent van het maatschappelijk kapitaal.

Oost- en West-Indisch literatuur-overzicht.

Postspaarbank in Ned.-Indië.

Aan het Verslag omtrent den dienst der postspaarbank in Ned.-Indië over het jaar 1908 ontleenen we enkele bijzonderheden, die een blik werpen op deze zich meer en meer uitbreidende nuttige instelling.

In 1908 steeg het aantal inleggers met 6835, en bedroeg op ult. Dec. 63294, welk aantal over de verschillende landaarden was verdeeld als volgt:

Europeanen 30594 of 48.34%
Inlanders 30174 of 47.67%
Vreemde Oosterlingen 2526 of 3.99%
Op het einde van elk der laatste vijf jaren waren deze verhoudingscijfers:

	Europeanen.	Inlanders.	Vr. Oosterlingen.
1904	58.68%	38.19%	3.13%
1905	53.51 „	43.32 „	3.17 „
1906	53.12 „	43.11 „	3.47 „
1907	50.03 „	46.28 „	3.69 „
1908	48.34 „	47.67 „	3.99 „

Het aantal Europeesche inleggers nam in 1908 toe met 2347 tegen 1903 in 1907; dat der Inlanders met 4044 tegen 4603 in 1907, dat der Vr. Oosterlingen met 444 tegen 364 in 1907.

Volgens den Directeur der Spaarbank, den heer H. Zaalberg, is de vooruitgang, ook vergeleken met vroegere jaren, zeer bevredigend; de toeneming van inlandsche inleggers was iets minder dan in 1907, doch het cijfers is in vergelijking met vroegere jaren, nog hoog te noemen.

Oogenschiijnlijk lijken bovenstaande cijfers gunstig met betrekking op den inleg der Inlandsche bevolking; oogenschiijnlijk echter, want als men in aanmerking neemt het geringe aantal Europeanen in Indië tegenover de miljoenen Inlanders, dan treden deze verhoudingen in een geheel ander licht. 't Duidelijkst komt dit wel uit bij de volgende, eveneens aan het Verslag ontleende bedragen.

Aandeel van de inleggers van elken landaard in het gezamenlijk tegoed op ult. 1908:
Europeanen f 5.910.468.25½. Inl. f 1.147.919.06½
en Vr. Oosterlingen f 155.241.81; of in % uitgedrukt respectievelijk 81.93; 15.92 en 2.15.

Wij meenen hieruit te mogen concludeeren, dat het sparen onder de Inlanders wel eenigszins toeneemt, maar toch niet in die mate als wel wenscheijk schijnt, en tevens dat nu na een ruim tienjarig bestaan der Indische postspaarbank inderdaad deze blijken heeft gegeven in een bestaande behoefte te voorzien, doch in de eerste en belangrijkste plaats voor de in Indië gevestigde Europeanen.

De onderstaande cijfers — ten slotte — geven een beeld van de toename der sparing (vergelijk de bovenstaande gegevens over 1908).

Ult. 1899 bedroeg het tegoed van Europeanen: f 1.882.368.81; van Inlanders f 196.628.75, en van Vr. Oosterlingen f 30.803.02.

Jenevermisbruik bij de Inlanders.

Controleur Eijken schreef onlangs over het toenemend jenevergebruik onder de Inlanders op Java — een kwaad in zijn gevolgen van veel meer beteek-

nis dan dat van opium — in andere streken van den Archipel schijnt het al even treurig in dit opzicht. In de Berichten van de Utrechtsche Zendingsvereniging van Sept. kan men ergerlijke staaltjes daarvan lezen, medegedeeld door zendeling Metz, die bijv. schrijft: „Toen ik voor de eerste maal in 1907 hier langs kwam, was hier (dat is op Halmageira), een kleine nederzetting van Talauerezen en Sangirezen. Eenige duizenden van die menschen, waarvan de meesten Christen zijn, hebben zich tijdelijk op Halmageira gevestigd. Zij hebben een contract geteekend om hier drie of vijf jaar lang ebbenhout te hakken. Duizenden picols worden van hier jaarlijks naar China en Europa uitgevoerd. Over 't geheel genomen, lijden deze menschen hier een treurig bestaan. Wel kunnen zij met hun zwaren arbeid veel geld verdienen, maar zij, die naar huis teruggingen, vertrokken meestal even arm als zij kwamen. De houthandelaren, Europeanen en Arabieren, vestigen bij hun arbeiders toko's, waar dezen op afbetaling kunnen koopen. De prijzen zijn buitensporig, en daar men geen andere gelegenheid heeft om levensmiddelen zich aan te schaffen, is men genoodzaakt, daar te koopen. De winkelvoorraad bepaalt zich slechts tot rijst, manufacturen en jenever. Aan dit laatste artikel is gewoonlijk gebrek. De gevolgen van den jenever zijn ook hier treurig, grof wordt hier gedobeld, overspel komt veel voor, diefstal is geen zeldzaamheid. De arbeiders hebben geen voldoende voeding; zware arbeid en uitspattingen werken saam, om die zwervelingen te verderven. Wezeniooze bliken ontwaart ge bij hen. De man zoowel als de vrouw zijn oud voor hun tijd, hunne kinderen hebben veel van jonge oude-meisjes. Waar gij bij die huurcontractanten komt, of waar zij gewoon' hebben, overal vindt ge de vierkante jeneverflesschen, soms honderden bij elkaar.

Dat ik niet overdrijf, daartoe volsta alleen de mededeeling, dat op Loloda alleen tweehonderd kisten jenever worden ingevoerd. Als die contractanten ziek zijn, is er voor hen geen medicijn. De medicijn, die hun voor alle ziekten wordt gerecommandeerd, is jenever.”

In een brief van 20 Juli 1908 lezen we: „Overal waar ik op mijne reis kwam, vond ik ledige jeneverflesschen, soms honderden bij elkaar. Onder de houthakkers heerscht verschrikkelijke dronkenschap. Ik trof gezelschappen, waar men den jenever of de arak uit spelkommen dronk. Velen gebruiken een flesch per dag.” In een brief van 17 Augustus: „Zaterdag te voren kwamen eenige Tobeloreesche prauwen uit Batjan; de lieden hadden 15 kelderflesschen jenever bij zich.”

Deze mededeelingen spreken voor zich zelf.

Weekblad voor Indië.

In No. 16 het vervolg van Mevr. T. ter Horst — de Boer's opstel over Javaansche kunstnijverheid. Tans geeft de schrijfster eene uiteenzetting van het Djokjasche leerwerk, een handwerk, dat veel geduld en tijd vereischt. De karbouwenhuid wordt gedroogd, vervolgens schoon geschraapt en daarna met een stuk bamboe woeloch gewreven om de vereischte dikte te krijgen. Het materiaal is zeer eenvoudig. Een aambeeld en een hamer van hard hout en een paar dozen verroeste bijteltjes zijn, behalve zijn stuk buffelhuid, alles wat de toekang tatak noodig heeft. Op inderdaad meesterlijke wijze weet de werkman door snijden en uitbijtelen van een stuk leer voorwerpen te vervaardigen, ook geschikt voor Europeesch gebruik, zooals waaers, boekbanden, portefeulles etc. (In Boeatan, Heulstraat 19, den Haag, is dit werk ook te koop).

Het artikel is ruim geïllustreerd; bij een der onderschriften is een eigenaardige vergissing ingeslopen. Onder de afbeelding van Waaers en iesteekens staat „Inlerieur werkt", waar blijkbaar „Superieur" is bedoeld!

„Een man van beteekenis te Buitenzorg." Onder dit opschrift wijdt het Weekbl. een eveneens geïllustreerd artikel aan den heer H. J. Wigman, de hortulanus aan 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, die onlangs, bij gelegenheid van zijn 40-jarigen Indischen staatsdienst, werd benoemd tot officier van de Oranje Nassau-orde. Op voortreffelijke wijze schildert de heer D. W. Koot de groote verdiensten van Wigman, wiens naam onafscheidelijk is verbonden aan den Tuin te Buitenzorg.

Van de overige bijdragen noemen we: In en onder de auto, door Jos. Suys. — Ontsporing te Tjebongan (met foto's), door G. D.

De Indische Mercuur. No. 36.

Inhoud: De coprah- en rubbercultuur in de Gefeederde Staten van Malakka. — Over een proef met Ceara-rubber. — Solosche landhuurdersvereniging. — Een motor voor landbouwdoeleinden. — De Ned. Scheepsbouwmaatschappij te Amsterdam, door R. — Buitenlandsche handel van China. — Handel van

Canton in 1908. — De verlichting van den Java-Exprestrein door acetongas. — Toestand van de theemarkt te Londen. — Proefzendingen met sinaas-appelen en mandarijnen uit Suriname. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële Verslagen en berichten. Enz.

De Wereldkroniek.

Het jongste Nr. van de Wereldkroniek bevat een artikel naar aanleiding van den moord op den zending Lett op de Mentawai-eilanden (met zijn portret en o.a. een afbeelding van den zendingsspos. Sikakap waar de overledene zich gevestigd had).

Voorts een fraai geïllustreerd opstel over: Het natuurschoon in den Preanger, waarover de schrijver vol bewondering is. De omstreken van Soekaboemi bieden — zegt hij — den toerist alles wat de tropen kunnen bieden. Bergen, zacht blauwend in het verschiet, donker oprijzend uit de weelderige vlaktes of prijkend in een kleurenkleed, dat wonderlijk is. Overal ruischende, kabbelende beekjes, uitgestrekte rijstvelden, hier rijpend-goudgeel, daar met het zachte smaragd van jeugdig lentegroen; boven dit alles een wijde, heldere lucht en daarbij de frissche, verkwikkende, prikkelende bergatmosfeer. Een der heerlijkste bergtochten is de tocht naar het kratermeer Siteo-Goenoeng op den berg Gedeh, plm. 4000 voet hoog, met een verrukkelijk vergezicht op de Djampang-bergketen en het Salak-gebergte. Ook over de hotels te Soekaboemi (Victoria en Selabatoe) is de schr. opgetogen. Maar vraagt hij: „is dat wel de naam, welken die inrichtingen verdienen? Is 't niet meer een villa-park? Zie slechts: te midden van een rijk plantsoen met die veelheid van palmen, struikgewas en geboomte, die zich alleen in de tropen laat denken, verrijzen tal van huisjes, kleine villa's, geschaard om het hoofdgebouw. Hier geen geloop en gedraaf van bedienden, van komende en gaande gasten. Ieder, die er eenmaal zijn intrek heeft genomen, maakt van zijn paviljoen zijn tijdelijk tehuis, waar hij zijn eigen bedienden tot zijn beschikking heeft.” — Enz.

Bataviasche Vruchten.

We vestigen de aandacht op een artikelenreeks in het prachtig geïllustreerd tijdschrift Buiten over Bataviasche vruchten. In het jongste Nr. (11 September), wordt bijv. een populaire beschrijving gegeven van de langsep, doekoe en ketjapie.

Van de overige, sedert het vorig overzicht ontvangen periodieken kan slechts de inhoud worden gegeven.

Tijdschr. voor Nijverh. en Landb. in Ned.-Indië. Aug. 1909.

Vermeerdering van de stikstof in den bouwgrond, door V. W. v. G. W. — Hybridisatie en selectie door E. Brandts Buijs. — Slotbijdrage over de sikkel en de ani-ani in hun onderlinge verhouding. De tadjak, door O. P. Hondius. — De tabakscultuur op Sumatra. — De moederplant van de ylang-ylang-olie. Het bereiden der olie. — De rol, welke de verbrandingen vervullen bij het zwart worden der caoutchouc. — Ontginning van een theeplantage. — De cultuur van Amatto. — Gebruik van de mest bij de koffiecultuur. — Productenmarkt en wisselkoersen over Juli 1909.

Geneeskundig Tijdschr. voor Ned.-Indië. 1909. Afl. 4.

Achttiende jaarverslag van de Landskoepkinrichting en Veertiende jaarverslag van het Instituut Pasteur te Weltevreden over 1908, door Dr. A. H. Nijland. — Eerste vijfjarig verslag over de polikliniek en kliniek te Ngawi, door P. Wijn. — Kritiek op het Rapport der Commissie tot voorbereiding eener reorganisatie van den burgerlijken geneeskundigen dienst. Verloskundige praktijk in de desa, door Dr. F. S. Stibbe. — Twee gevallen van epidemische cerebro-spinaalmeningitis, door Dr. N. F. Lim. — Eene merkwaardige genezing, door J. Scheltma. — Bacillaire dysenterie te Semarang, door Dr. N. F. Lim. — Over opsoninen en bacteriotropinen, door Dr. J. de Haan. — Antilysserum, door W. A. Borger. — Invoer in Deli van bacillaire dysenterie, afkomstig van Java, door Dr. J. J. van Loghem en Dr. W. Schuffner.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschr.

Deel II. Afl. I. Groeiplaats boniteering voor den djati, door A. F. Wehlburg. — De publicaties, betreffende het boschwezen in de Philippijnen van het jaar 1908, door H. J. Kerbert. — Nogmaals zuivering van natuurdjatibosch, door A. J. van Deventer. — Nota aangaande de wildhoutkulturen in het boschdistrict Kedoe-Djokjakarta, door Th. Altona. — Het een en ander nopens de bestrijding van alang-alang op wegen en in culturen, door K. Soeters. — Is djati grondbederfster, door H. J. Kerbert. — Het ondergeschikt personeel bij de boschrichting, door A. J. van Deventer. — Aanleg en exploitatie van de boschtram te Schirmeck, door A. van Gelder. — Over den verkoop van door het Gouver-

nement geoogste kaoetsjoeck, door J. S. van Braam. — Een onvoldoende omschrijving van het begrip uitdunnen van djatiplantsoenen, door A. te Wechel.

Ten slotte zij vermeld een bijdrage van Max Moszkowski, getiteld: Sagen und Fabeln aus Ost- und Zentralsumatra, in Anthropos, jaarg. 1909. No. 5—6.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur nam.

De Javabode t/m 16 Augustus '09.

De Sumatrabode idem.

Het Soer. Handelsblad t/m 17 Augustus '09

De Javasche Courant No. 64 en 65.

Ned.-Ind. Effectenblad No. 32.

De Indische Mercuur No. 37.

Handelsverslagen v/h Min. v. Landbouw No. 130.

De Banier No. 33.

De Indische Gids, Sept.-afl.

INGEZONDEN.

Nederlanders!

't Staat in vele boekjes te lezen, en, wat méér zegt, ge hebt 't ook tallooze malen metterdaad getoond: weldadigheidszin is een van uw nationale deugden. Waar uw medemenschen, ver of nabij, door rampen getroffen werden, was 't u steeds 'n vreugde, hun smart te helpen lenigen, hun leed te verzachten.

San Francisco werd vernield, en ge tastet in de beurs.

Westfalen zag honderden mijnwerkersgezinnen in rouw gedompeld, en ge gaat met milde hand.

Messina werd 'n puinhoop gelijk en rijkelijk vloeiden uw gaven.

In vele talen zingt men den lof van uw menschenmin. En zeer zeker verdient ge dien lof!

Nu zijn in uw Indië, 'n land, waar ge heusch wel wat aan te danken hebt, nog pas zeer onlangs twee plaatsen zwaar door 't noodlot getroffen. De berichten daarover zijn blijkbaar aan uw aandacht ontsnapt; mag ik ze nog even voor u herhalen?

Op Java's noordkust lag tot voor enkele weken 't groote, welvarende dorp Kaliwoengoe. Thans ligt 't er niet meer: 't werd geheel en al 'n prooi der vlammen! 3 à 400 huizen zijn er in de asch gelegd; de schade belooft 'n ton gouds, en de dorpeelingen hebben alles, alles verloren!

En op een der laatste dagen van de vorige maand werd door 'n vreeselijke overstrooming ontzettende verwoesting aangericht in en bij Loemadjang (res. Pasoeroean); 5 à 600 slachtoffers werden meegevoerd door den wilden bergstroom; er heerschte een onbeschrijfelijke paniek, en ook hier zal ongetwijfeld de materiele schade zeer aanzienlijk blijken.

Die beide jobstijdingen beteekenen dus ellende, gebreken rouw in honderden gezinnen, daarginds in uw schoon Insulinde!

Zeker, de Javaan klaagt en lamenteert niet; hij berust lijdzaam in z'n lot: „Waar Allah waterstromen zendt, die de akkers wegnemen, ...daar buigen zij 't hoofd en zeggen: Hij wil 't zool!” Maar daarom lijdt hij wel! ook hem bloedt wel 't hart bij de gedachte aan z'n jammerlijk verdronken vrouw of kind, bij den aanblik van z'n verwoeste have! ook hij voelt den honger, de ellende van z'n plotseling ontbloeit-zijn van al wat hij behoeft!

Nederlanders, ge hebt ditmaal blijkbaar 'n stootje nodig. Laat mij u dat even geven:

Komt! geeft allen, hoog en laag, ieder naar de mate van z'n kracht! Geeft spoedig en mild, opdat ook de Javaan reden hebbe om te stemmen met 't veeltalig loflied op uw zin voor weldoen en leedverzachten! Bedenkt, dat zijn dankbaarheid u eens wellicht méér waard zal blijken dan die van welk ander volk ook!

Zendt allen, met aanwijzing van bestemming (brand of overstrooming) uw gaven, 't zij rechtstreeks, 't zij door tusschenkomst van de redactie dezer courant of van ondergeteekende aan den Hoog-Edelgestrengen Heer A. A. C. Harting, penningmeester van de vereeniging „Oost en West”, Buij's-Balotstraat 2 te 's-Gravenhage die welwillend de taak van verdere doorzending en verantwoording op zich genomen heeft.

Nederlanders! betoont u weldadig, en blijft uw nationale deugd getrouw, ook thans jegens de arme, zwijgende lijdens, daar ver op uw kostbaar Java! opdat ook zelfs de schijn vermeden worde, als ware uw gepraat over „tropisch Nederland”,

en „bruine broeders” slechts holle rhetoriek of wreede spotternij!

G. B. J. VAN HEUVEN,
O.-I. ambt. met verlof.

's-Hertogenbosch, 14 Sept. '09.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 13 Aug. 1909. No. 65.

Extra-bijvoegsels: Maandrapport nopens den stand der voedingsgewassen op Java en Madoera, opgemaakt onder ultimo Juni 1909.

Statistieke opgaven omtrent in- en uitvoer op en van Java en Madoera over de maand Juni 1909 en de vorige maanden van 1909 te zamen.

Regenwaarnemingen in Ned.-Indië over April—Mei 1909.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan het lid der Alg. Rekenkamer A. J. G. A. Wiemans.

Ontslagen: op verzoek eervol de hoofdcommies bij de Alg. Rekenkamer A. J. Brouwer.

Belast: met de waarneming der betrekking van schout te Tjilatjap H. H. Lincke; van griffier van den landraad te Palembang H. J. W. Coelen.

Benoemd: tot lid van den Raad van Justitie te Medan Mr. J. H. W. B. Visscher; tot lid van den

gew. raad van Semarang Dr. H. Bervoets en Ch. H. Toewater; van Kedoe P. W. H. de Kater; tot directeur van het dwangarbeiderskwartier te Mlaten S. D. van der Spek; tot 3en commies bij de Alg.

Rekenkamer L. A. Jonathans, L. A. H. Cramm; J. J. A. B. Telehala en J. R. Twiss; tot referendaris bij het Dep. v. O. E. en N., N. J. Verweij; tot

hoofdcommies P. de Man; tot onderwijzer te kl. F. E. V. A. Goossens; tot 2e id. G. A. Mulders.

Ingetrokken: de overplaatsing van den controleur F. J. Couwenberg naar de residentie Besoeki.

Geplaatst: in de res. Besoeki de controleur W. C. Thieme; in de res. Rembang de id. W. D. B. H. Mulder.

Overgeplaatst: naar Djockjakarta de onderwijzer P. F. H. Ockers; naar Amboina W. Westerhof; naar Saparoea F. E. V. A. Goossens; naar Menado G. A. Mulders; naar Tjandjoer F. A. F. W. Kornmann; naar Tandjoeng Balei P. B. Martron.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en luit.-kwartiermeester J. J. Darrenboom.

Bevorderd: tot 1en luitenant de 2e luit. der inf. L. Deibel; tot kapitein-kwartiermeester W. C. Plet en H. J. N. J. Schotborgh; tot 1en luit.-kwartierm. H. J. C. Wolff; tot kapitein-magazijnmeester J. K. Cortenbach.

Benoemd: tot onderluitenant bij de genietroepen J. L. R. Stöcker, J. E. Remmerswaal, en H. W. Ladders.

Verleend: een jaar verlof aan den commies bij het Dep. van Marine E. A. de Groot.

Uit de Javasche Courant van 17 Aug. 1909. No. 65.

In dit Nr. is o.m. opgenomen eene wijziging der bepalingen betreffende de reispassen van bedevaartgangers naar Mekka, zoomede wijziging der bepalingen omtrent gevorderde heerendiensten op Java en Madoera.

Benoemingen enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den commies C. B. Cramer en de verpleegster M. A. H. Neijssel.

Ontslagen: op verzoek eervol de boschwachter te Tjideres, Raden Soeradiredja; de opzichter bij de S.S. op Java F. van Leeuwen; de klerk te Weltevreden Ch. Ramers; de zoutverkoopshuismeester te Limpoeng Mas Soemosoediro.

Tijdelijk gesteld: ter beschikking van den Dir. van Gouv. bedrijven Mr. Dr. G. Pinedo.

Benoemd: tot administrateur 2e kl. bij de gouv.-pandhuizen J. W. L. Lapré; J. G. W. Blauw; W. Th. Laurens en P. Pinchett; tot id. 3e kl. A. de Burlet; A. A. B. F. baron van Voorst tot Voorst; J. P. Wap; G. Berkhemer; F. J. J. Canter Vischer; C. Croes; J. M. Zuijderhoff; J. Leeflang; Th. Klepper; H. F. Risa; A. L. Zwaan; Ch. A. van Rheeden; G. Badart; Jhr. E. V. J. Barnaart; G. J. Fisscher; E. C. Berretty; W. H. van Vassen en L. A. Dijkstra; tot tijd. id. F. Ch. W. Bopp; M. Briel; J. R. L. Boers; B. van Raalte; J. C. van Dobben; M. F. H. Steenkamp en A. Ph. F. Gijsberts.

Overgeplaatst: van Grisse naar Donggala de dokter-djawa Mas Soedirman; van Menado naar Batavia de id. F. H. Wuller.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de off. van gezondh.
J. L. D. baron van Hœvell.
Overgeplaatst: bij den generalen staf de kapitein
ler art. G. L. J. Holle.
Geplaatst: te Padang de majoor der genie D.
Merens.
Benoemd: tot onderluitenant der inf. de sergeant
I. Hentzepeter.
Overgeplaatst: naar Magelang de kap. J. E. Col-
ard; bij het linkerhalf 2e depot-bat. de 1e luit. F.
Vervat; bij het 1e bat. de 1e luit. F. B. Masque-
ier Holland; bij het rechterhalf 15e bat. de 2e luit.
C. A. Kools; bij het 2e bat. de onderluit. H.
Hentzepeter; te Posso de 1e luit. P. W. Ockerse.
Geplaatst: te Batavia de off. van gezondheid F.
Jogewind en de mil. paardenarts W. van der Burg.
Overgeplaatst: naar Benkoelen de off. van gezondh.
Dr. J. H. F. E. van Hunsel; naar Batavia de id.
P. M. Badings; naar Tjimahi de id. B. L. Kroon;
naar Willem I de id. J. Bonk.

lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagiers van het stoomschip „Rindjani”, gezag-
voerder T. Bakker, van Rotterdam naar Nederlandsch-
Indië.
H. G. Burkink; J. Zwart met echtgenote en 2
kinderen; E. Lucassen met echtgenote en 1 kind;
A. P. Nieuwkamp met echtgenote en 4 kinderen;
Mevrouw P. M. van de Wall—Heijstek en 4 kinde-
ren; H. A. A. van Lakerveld en echtgenote; G.
Waisvisz; Mevrouw Wed. A. van Bockom Maas-
Jossow; Mevrouw E. J. Boot; Mevrouw H.
Mansvelt Beek; Mevrouw A. van Bostel; J. Wit
met echtgenote en 4 kinderen; J. Meyer; R. Meyer
Timmerman Thijssen; P. Th. van Nunwegen, met
echtgenote en 2 kinderen; J. C. Boomer; G. Duur-
voort; C. W. Hessing.
Naar Southampton: Mevrouw J. F. Daandels;
de Heer en Mevr. Jonckheer; Mevr. A. Boom; Me-
vrouw A. C. Boom; W. E. Boom Jr.
Naar Tanger: Miss J. Green; W. Kepper.
Naar Marseille: H. Planten; C. Planten; C. A.
V. Hirschman; A. Tresson en echtgenote.
Te Southampton schepen zich in: R. E. Busseel.
Naar Port-Saïd: Mevrouw G. Gramam Chariton;
Miss Yole Pasquinelle; H. W. Shockridge; Dr. Bal-
our en familie; A. Alvanos.
Te Marseille zullen zich inschepen: E. Branber-
gen met echtgenote en 1 kind; J. Th. Petrus met
echtgenote en 2 kinderen; Mevrouw E. Blum-
berger; M. G. Envers en echtgenote; M. Fik en
echtgenote; H. W. A. Brams; H. W. Kloos met
echtgenote en 2 kinderen; W. J. M. Brantjes; Me-
rouw H. C. Fabri—van Kreel; A. J. Leyendeckers;
J. Th. Fauel; M. Wijt; C. H. Wortman en echtge-
noot; H. Preitner en echtgenote; H. Rering en
echtgenote; P. A. Heijnekamp; K. W. F. d'Armand
Berken en echtgenote; J. W. Campagne; J. Neel-
neijer, H. van der Linde met echtgenote en 2 kin-
deren; J. van der Kolk; P. van den Raad; R. A.
M. Vermeulen; C. C. van der Valk; R. van de
Bosch; J. Schut.
Naar Port-Saïd: R. J. Orr; J. Schutz en familie;
Solinter en familie.

Taxatie en Onderzoek.

TAXATIE van handelszaken en koopmansgoederen,
bij zaakdeelnamen, koop en verkoop, brand- of water-
schade; bij scheiding en erfenis.

H. van Holk, Notarieel-
Accountant
42 Gedempte Burgwal 42
DEN HAAG.

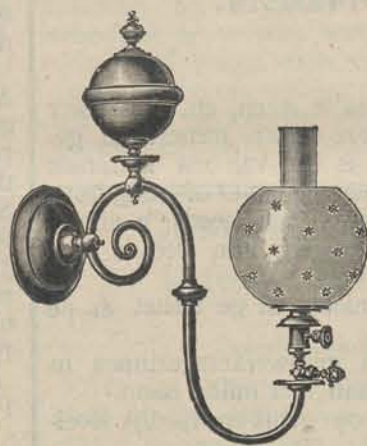
Accountants-onderzoek.

Levensverzek. Mij. Arnhem.

Maatsch. Kap. Eén miljoen gulden (volteekend).
Bijkantoor te 's-Gravenhage: Kettingstraat 23,
Directeur W. J. FONTEIN.
Bijkantoor te Batavia: Kali Besar,
Directeur J. WILDEMAN.

VACANT

Over de werking van Gasoline-Lampen.

Een der voornaamste wenschen van naar de
tropen terugkeerende Europeesche verlofgan-
gers is zich te kunnen voorzien van kunst-
lichtbronnen, die het prachtige Europeesche
kunstlicht zooveel mogelijk nabij komen. Is in
Indië, tenminste op Java, het Europeesche
comfort in vele opzichten verkregen, de toe-
stand is daar nog niet zoo als hier in Holland,
waar de meeste plaatsen gasfabrieken, ja zelfs
velen centrales hebben, voor de levering van
electrisch licht. Wel heeft men op de hoofd-
plaatsen electrisch licht en is men soms door
nabijheid van fabrieken in staat electrisch licht
te verkrijgen. De overgroote meerderheid echter
moet zich des avonds behelpen met petroleum
licht, dat in de meeste opzichten geen vergelij-
king kan doorstaan met het schitterende Europeesche
gasgloeilicht. In de laatste jaren is hierin echter
een verandering gekomen. De uitvinding van
de GASOLINE-LAMPEN stelt ook hen, die niet in
de nabijheid van gasfabrieken wonen in de ge-
legenheid zich van kunstlicht te voorzien,
dat in lichtsterkte het Europeesch gasgloeilicht
geheel nabij komt.
Wij laten hieronder een korte omschrijving
volgen van de werking van deze lampen. In het
algemeen bevindt zich boven aan een gasoline-
lamp een koperen of bronzen reservoir, welk
reservoir men op bovenstaande gravure zeer
duidelijk ziet voorgesteld. Dit reservoir wordt
gevuld met „gasoline”, een lichte benzine. Deze
gasoline wordt uit het reservoir door een pijp
eerst benedenwaarts gevoerd en daarna door
een kromming opwaarts. Het reservoir wordt
zoo hoog mogelijk gesteld om voldoende op-
waartschen druk te verkrijgen. Onmiddellijk na
de opwaartsche kromming bevindt zich aan de
pijp een kraan, die door meer of mindere uit-
schroeven den toevoer der gasoline regelt. Meest-
tijds wordt deze kraan open gelaten en alleen
gesloten, wanneer men de bovenlamp met brand-
er, ter schoonmaking, afneemt. Na deze kraan
gepasseerd te zijn komt de gasoline in een
buis, waarin zich een katoenen pit bevindt, die
tweeërlei doel heeft, ten eerste om de gaso-
line te reinigen, ten tweede om den te ster-
ken opwaartschen druk eenigszins te remmen.
Is de gasoline ook deze buis gepasseerd, dan
komt zij vervolgens weer aan een kraan, die
overeenkomt met de gewone gaskraan aan onze
gaslampen. Is deze open, dan verleent zij de
gasoline toegang tot een reservoir, dat slechts
van boven een zeer nauwe opening heeft, zoodat
dus de gasoline met een fijne straal opwaarts
spuit in een ander (het laatste) reservoir. Dit
reservoir, benevens een daarop gesteld ijzeren
staafje, is vooraf door spiritusverbranding ver-
warmd, zoodat de gasoline tot benzinedamp
overgaat en als zoodanig, evenals in onze
gasgloeilicht branders, door fijne gaatjes
ontsnapt, zich met lucht vermengt en een uit-
stekend brandbaar gas vormt.
Een volgende keer zullen wij U een doorsnee-
teekening doen aanschouwen van zulk een
gasoline brander.
Gasoline lampen zijn in allerlei vormen
verkrijgbaar bij de

Agentuur en Handel Maatschappij

voorheen VAN WELY en MORET.

Bazarstraat 50 's-Gravenhage. — Willemskade Soerabaya.

Bezoekt de showrooms dier Maatschappij, waar
gij verschillende modellen tentoongesteld ziet,
benevens een model gasolinelamp, die op een
ander principe berust en die wij U een ander-
maal zullen beschrijven.

N.V. Electr. Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO“

Amalia v. Solmsstr. 2-4. Den Haag. Telefoon Interc. No. 4424

DRUKWERKEN op elk gebied

Gouden Medaille. Parijs 1907

Internationale Tentoonstelling Hygiene

Haargroeimiddelen

merk „CRINOFLOOR”

zijn de middelen waarvan men het
succes kan verwachten. Men vrag
overtuiging daarvan aan, de vele attesten
herstelden, welke gaarne op aanvraag
thuis worden gezonden. Mondeling of
telijk ADVIES KOSTELOOS.

C. ROMEIJN, Haarkundige, Spui 25, Den Haag

Eenig eigenaar.

CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN

Succes bijna altijd zeker.

VACANT.